Ενδοκυπριακή διαμάχη στή σκιά τού Αττίλα

Δέ χρειάζεται νά ἐπισκεφτεῖς τήν Κύπρο γιά νά καταλάβεις ὅτι δέν μπορεῖ παρά νά ἐπικρατεῖ στούς Κυπρίους αἴσθημα ἀνασφάλειας, ἀνησυχίας καὶ ἀβεβαιότητας γιά τό μέλλον. Ἀλλά νιώθεις ὁπωσδήποτε διαφορετικά ὅταν, ἔστω καὶ μόνο, ἀντικρύσεις τά τουρκικά φυλάκια καὶ τίς σημαίες στά ὑψώματα καὶ τούς λόφους στά δρόμο ἀπό τό ἀεροδρόμιο τῆς Λάρνακας πρός τή Λευκωσία, ἀκόμα καὶ μέσα στήν ἴδια τήν κυριολεκτική πρωτεύουσα. Νιώθεις ὁ ἴδιος ταπεινωμένος, πληγωμένος καὶ ἀνήσυχος γιά τό μέλλον, ὅταν κοιτάζοντας ἀπό κάποιο παράθυρο ἢ μπαλκόνι τήν ὄμορφη καὶ πράσινη ἀκόμα Λευκωσία καὶ τό τοῦρλο ὡς πέρα στόν Πεντοδάκτυλο, ἰδιαίτερα μανευτικό τίς ὧρες τοῦ ἡλιοβασιλέματος, συλλογίζεσαι πῶς ὁλόκληρο τό τμῆμα τῆς Κύπρου ὡς τήν ὁροσειρά καὶ πέρα ὡς τίς βορεινές καὶ ἀνατολικές ἀκτές εἶναι ἴσως μία ἀκόμα χαμένη πατρίδα γιά ἕνα βίαια ξεριζωμένο κομμάτι τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Δέν πρόκειται γιά καμιά προκατάληψη γιά τόν «προσωπινό ἐνδό». Μακάρι ἡ τουρκική σημαία, καρφωμένη στό κέντρο σχεδόν τῆς Λευκωσίας, νά 'ταν συναδελφωμένη μέ τήν ἑλληνική γιά νά συμβολίζουν τήν εἰρηνική συμβίωση τῶν δύο κοινοτήτων στό πρόσφατο παρελθόν καὶ τήν ἀναγκαστική μόνιμη γειτονιά τῶν δύο λαῶν. Μακάρι νά μη θύμιζε τόν Ἀττίλα, τά ἐγκλήματά του, τούς 200 χιλιάδες ξεσπιτωμένους, τούς νεκρούς, τούς ἀγνοούμενους, τήν προδοσία καὶ τήν ἠλιθιότητα κάποιων δικῶν μας, τή νέα ἐθνική τραγωδία πού ἔμεινε χωρίς κάθαρση καὶ, προπαντός, τή μόνιμη ἀπειλή γιά τό μέλλον τῆς Κύπρου.

Τό ἐσωτερικό μέτωπο

Ἡ ἀβεβαιότητα, ἡ ἀνασφάλεια καὶ ἡ ἀπογοήτευση τῶν Ἑλληνοκυπρίων πού τίς τροφοδοτοῦν ἡ τουρκική ἀδιαλλαξία, ἡ παρέλκυση τῶν συνομιλιῶν, ὁ τοπιλλισμός ἀπό τόν κ. Ντενκτάς τοῦ διακοινοτικοῦ διαλόγου, ἐνισχύονται τώρα καὶ ἀπό τή διάσπαση τοῦ ἐσωτερικοῦ μετώπου, ἀπό τή βαθιά πολιτική κρίση πού συνταράζει τώρα τή Μεγαλόνησο. Οἱ διαφωνίες γύρω ἀπό τήν τακτική τοῦ ἀγώνα ὑπάρχαν καὶ παλιά. Καὶ ὁπτέλεσαν μάλιστα καὶ τό πρόσχημα, τό ἰδεολογικό προκάλυμμα, γιά τό ἐγκληματικό πραξικόπημα τοῦ 1974. Ἀλλά ἡ παρουσία τῆς ἰσχυρῆς προσωπικότητας τοῦ Μακαρίου ἔξασφάλιζε μιά πλατιά συσπείρωση δυνάμεων ἀπό τή μετριοπαθή Δεξιά ὡς τήν κομμουνιστική Ἀριστερά, γύρω ἀπό τήν πολιτική

Τοῦ
ΣΠΥΡΟΥ ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ

του. Ἡ συσπείρωση αὐτή διατηρήθηκε, φαινομενικά τουλάχιστον καὶ μέ κάποιες ἀπώλειες πρός τά δεξιά, γύρω ἀπό τό πρόσωπο τοῦ νέου προέδρου, τοῦ κ. Σπ. Κυπριανοῦ.

Ἀλλά σήμερα πιά δέν ὑπάρχει, ἔχει σπάσει καὶ δέ φαίνεται ὅτι μπορεῖ νά ἀποκατασταθεῖ, τουλάχιστον γύρω ἀπό τό ἴδιο πρόσωπο. Ἡ Δεξιά καὶ φυλοδυτική ἀντιπολίτευση μέ ἡγέτη τόν κ. Γλαύκο Κληρίδη, παρόλο πού, ἐξαιτίας τοῦ προηγούμενου ἐκλογικοῦ συστήματος, δέν ἀντιπροσωπεύεται στή Βουλή, παρουσιάζεται ἐνισχυμένη. Εἰσπράττει ἀπό τή φθορά καὶ τά λάθη τῆς κυβέρνησης. Τό σοσιαλιστικό κόμμα ΕΔΕΚ τοῦ κ. Βάσου Λυσαρίδη μέ 4 βουλευτές στήν ἀπό 35 μέλη Βουλή, ἀπό καιρό ἐπικοινεῖ τήν κυβέρνηση τῆς Λευκωσίας γιά τήν οἰκονομική καὶ κοινωνική της πολιτική καὶ, τόν περασμένο Φλεβάρη, καταψήφισε τόν προϋπολογισμό. Τώρα διαφώνησε καὶ μέ τήν ἀποδοχή ἀπό μέρους τοῦ προέδρου τῆς Κύπρου τῆς νέας «φόρμουλας» Βαλντχάιμ γιά τήν ἐπανάληψη τῶν διακοινοτικῶν.

Τό κομμουνιστικό κόμμα ΑΚΕΛ, ἡ μέ 9 βουλευτές κύρια δύναμη ἀπό ἀποψη λαϊκῆς ἀπήχησης, στήν ὁποία στηριζόταν ὁ κ. Κυπριανοῦ, ἔπαψε πιά νά τόν ὑποστηρίζει, διαγώρισε ἐπίσημα τίς εὐθύνες του καὶ κατηγορεῖ τόν πρόεδρο ὅτι ἐγκατέλειψε τήν πολιτική τοῦ Μακαρίου στό ἐθνικό θέμα καὶ ὁδηγεῖ τήν Κύπρο στήν καταστροφή.

Τό κόμμα ΔΗΚΟ πού ἔχει τήν ἀπόλυτη πλειοψηφία στή Βουλή — 19 βουλευτές— παρουσιάζεται βαθιά διχασμένο (τριχοτομημένο ὑποστηρίζουν μερικοί: στούς κεντροδεξιούς, κεντροαριστερούς καὶ τούς φίλους τοῦ κ. Ἀζίνα), σέ ἰδεολογική σύγχυση καὶ ἐξασθενημένο σημαντικά ἀπό ἀποψη λαϊκῆς ἐπιρροῆς. (Ὁρισμένοι λένε πῶς δέν ἀντιπροσωπεύει πιά περισσότερο ἀπό 7—8% τῶν Ἑλληνοκυπρίων). Οἱ τέσσερις ἀνεξάρτητοι βουλευτές, ἀνάμεσα στούς ὁποίους ὁ πρώην ἐκπρόσωπος στίς διακοινοτικές καὶ ἄλλοτε πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Τάσος Παπαδόπουλος, ἀντιπολιτεύονται ἐπίσης τήν κυβέρνηση.

Εἶναι φανερό πῶς σοβαροί κίνδυνοι διαγράφονται γιά τήν Κύπρο μέ τή διάσπαση αὐτή τοῦ ἐθνικοῦ μετώπου. Ἡ τουρκική πλευρά — παρά τά σοβαρά δικά της προβλήματα τόσο στήν Τουρκία, ὅσο καὶ στήν Κύπρο, ὅπου οἱ Τουρκοκύπριοι ὑποφέρουν, κατακτοῦν τό κέντρο καὶ θέλουν νά βοηθεῖ κάποια λύση στό Κυπριακό,— θά θελήσει ἀσφαλῶς νά ἐκμεταλλευτεῖ τίς διχογνωμίες ἀνάμεσα στούς Ἑλληνοκυπρίους. Οἱ ἴδιοι οἱ Ἑλληνοκύπριοι, τουλάχιστον σημαντική μερίδα τους, νιώθουν τήν ἀνάγκη γιά περισσότερη καὶ ἀποφασιστικότερη συμπαράσταση ἀπό τήν Ἀθήνα.

Στενότερη συνεργασία

Πολλοί μοῦ εἶπαν ὅτι πρέπει νά σταματήσει — ἄν ὄχι τυπικά, ὁπωσδήποτε οὐσιαστικά — τό ς'Ἡ Κύπρος ἀποφασίζει καὶ ἡ Ἑλλάς συμπαρίσταται». Ὄχι βέβαια γιά νά ἀντικατασταθεῖ μέ τήν παλιά ἀντίληψη, ὅτι ἀπό ἐθνικό κέντρον» καθορίζει τή γραμμή καὶ οἱ Κύπριοι συμμορφώνονται, ἀλλά μέ μία στενότερη συνεργασία. Αὐτή τήν ἀντίληψη, αὐτό τό αἴτημα στενότερης συνεργασίας, μοῦ ἀνέπτυξε, ἀνάμεσα σέ ἄλλους, ὁ ἀνεξάρτητος βουλευτής κ. Τάσος Παπαδόπουλος, ἕνας ἀπό τούς προκομμένους καὶ δυναμικούς πολιτικούς τῆς Κύπρου.

Καί ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος — ἐντυπωσιακή καὶ ἐπιβλητική φυσιογνωμία ἑλληνοορθόδοξου ἱεράρχη — μοῦ εἶπε ὅτι ἔχει ζητήσει ἀπό τόν κ. Καραμανλή νά προεδρεύσει σέ μία συσκέψη Ἑλλαδιτῶν καὶ Κυπρίων πολιτικῶν ἡγετῶν γιά νά συζητηθεῖ κοινή γραμμή στό Κυπριακό. Πολλοί, ἐξάλλου, ἐκπρόσωποι διαφορετικῶν πολιτικῶν παρατάξεων, ἄλλα καὶ χωρίς ἀξιώματα πολίτες, μοῦ ἔθεσαν ἐπίμονα τό ἐρώτημα: γιατί δέν ἔρχεται στήν Κύπρο ὁ πρωθυπουργός; γιατί δέν ἔρχεται ὁ ὑπουργός τῶν Ἐξωτερικῶν; γιατί δέν ἔρχεται ὁ ἀρχηγός τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης; γιατί δέν ἔρχονται οἱ ἡγέτες τῶν ἄλλων κομμάτων;

Ὁ ὑπουργός Προεδρίας τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας καὶ ἐκπρόσωπος τῶν Ἑλληνοκυπρίων στίς διακοινοτικές συνομιλίες, κ. Γ. Ἰωαννίδης, ἕνας ψηφάλιος, βιεισβυτικός καὶ φύσημος πολιτικός, πού μιλᾶ χωρίς πάθος γιά πρόσωπα καὶ ἀπόψεις, μοῦ ἔλεγε πῶς μετά τό θάνατο τοῦ Μακαρίου θά ἔπρεπε νά βρεθεῖ ἕνα σύστημα συλλογικῆς ἡγεσίας γιά νά καλύψει μέ ἐπιτυχία τό κενό. Ὁ συνάδελφος καὶ φίλος Μανούσος Πλουμίδης, βαθύς γνώστης τοῦ Κυπριακοῦ, ἔθεσε τήν περασμένη Κυριακή, στή στήλη του στό «Βῆμα», τό πρόβλημα τῶν θεσμικῶν ἀλλαγῶν καὶ πολιτικῶν ἀναπροσαρμογῶν πού νοιαζόταν νά γίνουν στήν Κύπρο ὕστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ προέδρου Μακαρίου. Σημειώνω πῶς πολλοί — κυρίως ἀπό τή μετριοπαθή Δεξιά καὶ τό Κέντρο μοῦ μίλησαν γιά τήν ἀνάγκη νά γίνουν ἀλλαγές στόν τρόπο πού κυβερνᾶται ἡ ἐλεύθερη Κύπρος. Βέβαια τό τί χρειάζεται ἀκριβῶς θά τό ροῦν οἱ ἴδιοι οἱ Κύπριοι. Καὶ οἱ ἴδιοι προβληματίζονται.

Ἀρκετοί, πάντως, Κύπριοι πιστεύουν πῶς αἴτια τῶν σημερινῶν δεινῶν εἶναι ἡ μονοπρόσωπη ἡγεσία — σύμφωνα μέ τό Σύντανμα, ὁ πρόεδρος ἐπιλέγει ἀπό ἑλληνοεβουλευτικά πρόσωπα τούς ὑπουργούς πού δέ λογοδοτοῦν κάν στή Βουλή. Οἱ ἴδιοι τονίζουν τήν ἀνάγκη νά κρησιμοποιηθοῦν παλιοί σύμβουλοι τοῦ Μακαρίου πού σήμερα εἶναι μάλλον παραμερισμένοι (Π. Παπαλίδης, Παπαλίδης, Σπανός, κ.ἀ.). Φαίνεται, ἐξάλλου, πῶς κάποιες καταγγελίες πού ἔκανε κάποτε ὁ πρόεδρος γιά ἐναντίον του συνωμοσία ἀπό στενούς συνεργάτες του, καταγγελίες πού ἔμειναν ἀναπόδεικτες, ὑπόρρεξε ἡ ἀρτή μιᾶς κακεξίας στίς σχέσεις του μέ τό ἄμεσο πολιτικό περιβάλλον του.

Κάποιοι ὑπαινιγμοί τοῦ ἰδίου τοῦ κ. Κυπριανοῦ, στό τελευταῖο του διάγγελμα, γιά συνεργάτες του πού θά ἔπρεπε νά τοῦ συμπαραστέκονται καὶ, ἀντίθετα, τόν ὑπονομεύουν, εἶναι χαρακτηριστικοί γιά τό ἐνεργούμενο κλίμα καχυποψίας. Οἱ διαφωνίες γύρω ἀπό τήν ἀποδοχή ἢ ὄχι τοῦ ἀμερικανικοῦ σχεδίου γιά «λύση» τοῦ Κυπριακοῦ, κάποιος κυβερνητικός ἀνασχηματισμός πού ἀναγγέλλεται ἀπό καιρό σέ καιρό καὶ ὅλο ἀναβάλλεται, κάποιες ἀποφάσεις πού δέν παίρνονται, ἡ «κάθαρση» πού δέν ἔγινε ἢ πού — κατά τήν ἄποψη ἀρκετῶν — κατέληξε σχεδόν στήν ἐπιβράβευση τῶν ποσεικοπρατιῶν μέ πανλές συντάξεις καὶ «εὐφάσεις», κάποιες διαρρίσεις ἐναντίον κομμάτων καὶ, τέλος, τό «σκάνδαλο Ἀζίνα» μέ τίς σοβαρές συνέπειές του στήν οἰκονομία τῆς Μεγαλονήσου καὶ τίς ἀναθυμιάσεις του, εἶναι τά ἄλλα θέματα πού προκάλεσαν δίνοντες μέσα στό ἴδιο τό κόμμα τοῦ κ. Κυπριανοῦ, ἀλλά καὶ ἀνάμεσα στόν πρόεδρο καὶ τά ἄλλα κόμματα πού τόν ὑποστήριζαν.

Ἀπό ποῦτη ματιά ἡ οἰκονομία τῆς Κύπρου φαίνεται νά ἐξελαλουθεῖ νά πηγαίνει καλά. Ἡ ἀπασχόληση εἶναι πάντα «πλήρης» ἡ τουρισμός ἀποδίδει ἄλο καὶ περισσότερο συνάλλαγμα. Ἀλλά ὑπάρχουν ἤδη μηνικά ἀνησυχητικά σημάδια. Ἡ διεθνής ἐνεργειακή κρίση πλήττει, ὅπως εἶναι φυσικό, καὶ τήν Κύπρο, πού στεγεῖται ἰδιαίτερα μετά τήν κατάκτηση τοῦ πιό παραγωγικοῦ τμήματός της, ἀπό πούτες ὕλες καὶ πάροχα. Ὁ πληθωρισμός ἀνεβαίνει καὶ ὑπολογίζεται πῶς ὁ ρυθμός του θά ξεπεράσει ἐφέτος τό 15%. Ὑπάρχουν παράπονα ἀπό πολίτες καὶ ἀπό τά κόμματα τῆς Ἀριστερᾶς γιά τή φορολογική πολιτική πού τή νασακτηρίζουν ἀντιλοϊκή.

Κυρίως ὅμως, ἡ ὑπόθεση τῶν ἀτασθαλιῶν καὶ τῆς κακῆς διαχείρισης στίς συνεργατικές ἐταιρίες — πού καθυστέρησε ἡ κυβέρνηση νά τήν ἀντιμετωπίσει καὶ πού σημαίνει ἐξανέμιση καταθέσεων (προσφύγων καὶ ἄλλων Κυπρίων) ὕψους 70 ἑκατομμυρίων λιρῶν, ἀγρήστευση ἐργοστασίων πού ἔγιναν χωρίς προγραμματισμό, παρδιαγραφές καὶ μελέτη, ἀναθυμιάσεις στήν πολιτική ζωή καὶ ἀλληλοκατηγορίες στή Βουλή — κλόνισε σοβαρά τήν ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ καὶ στόν οἰκονομικό τομέα.

Δύο γραμμές ἀντίθετες

Φαίνεται πῶς αὐτή ἡ κατάσταση ὁδήγησε καὶ τό ΑΚΕΛ, κύριο στήριγμα ὡς τώρα τοῦ προέδρου, στήν ἀπόφαση νά διαγωρίσει τίς εὐθύνες του ἀπό τόν κ. Κυπριανοῦ. Βουλευτικές ἐκλογές μέ τό νέο νόμο τῆς ἀναλογικῆς πού ψηφίστηκε πρόσφατα θά γίνουν μέσα στό 1981 καὶ τό κόμμα τῆς κομμουνιστικῆς Ἀριστερᾶς δέν εἶχε καμία διάθεση νά συνεχίσει νά εἰσπράττει εὐθύνες καὶ κατακραυγή γιά πολιτική καὶ διακυβέρνηση στήν ὁποία ἄμεσα δέν ἔπαιρνε μέρος.

Βέβαια ὁ διαγωρισμός τῶν εὐθυνῶν ἔγινε σέ μία κρίσιμη στιγμή πού γίνόταν προσπάθεια ἀπό τόν ΟΗΕ νά ξανασχίσουν οἱ διακοινοτικές συνομιλίες καὶ πού ἔπρεπε τό κύρος τοῦ προέδρου καὶ τῆς κυπριακῆς κυβέρνησης νά ἐνισχυθεῖ. Καί συνοδεύτηκε μέ σκεπτικό καὶ κατηγορίες γιά συνυπευθυνότητα τοῦ προέδρου στή μή προώθηση τῶν συνομιλιῶν πού ἀναμφισβήτητα δίνουν ὄπλα στήν Ἀγκυρα καὶ τόν κ. Ντενκτάς.

Στά σχετικά ἐρωτήματα οἱ ἡγέτες τοῦ ΑΚΕΛ δέ δίνουν πειστικές ἀπαντήσεις. Περιορίζονται νά ἐπικαλοῦνται, στίς παρεμβάσεις τους πρός τόν πρόεδρο πού, πραγματικά, φαίνεται πῶς ἦταν πολλές καὶ καθαρές. Καὶ προσθέτουν ὅτι ὁ διαγωρισμός ἔπρεπε ὁπωσδήποτε κάποια στιγμή νά γίνει καὶ μάλιστα «ἀνοιχτά, μπροστά στό λαό».

Τό πιό σοβαρό, ὅπως ἀναφέρουμε καὶ στήν ἀρχή, εἶναι ὅτι οἱ διαφωνίες τῶν κομμάτων στήν Κύπρο περιστρέφονται, κατά κύριο λόγο, γύρω ἀπό τό ἐθνικό πρόβλημα καὶ τήν τακτική τοῦ ἀγώνα. Τό ΑΚΕΛ, πού εἶναι ἀπό τά πιό πιστά στόν «προλεταριακό διεθνισμό», δηλαδή στή Μόσχα, κόμματα τῆς Εὐρώπης, κινεῖται στά πλαίσια τῆς σοβιετικῆς γραμμῆς, ἐκθειάζοντας τή «βοήθεια» τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης πρός τήν Κύπρο καὶ παρασιωπώντας τήν κυνική «ἐγγύηση» ἀπό τήν πλευρά της τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἀττίλα, τίς ἰδιαίτερες περιοιήσεις της πρός τούς εἰσβολεῖς κ.ἀ. Ἡ σοβιετική ἡγεσία ἤδη ἀπό τό 1966 μιλᾶ γιά ὁμοσπονδιακή λύση τοῦ Κυπριακοῦ καὶ γιά «δύο κοινότητες».

Ὅλα αὐτά, καθώς καὶ τό ὅτι τό ΑΚΕΛ ἐκτός ἀπό μικρές περιόδους ἦταν ὑπέρ μιᾶς συμβιβαστικῆς γραμμῆς στό Κυπριακό, εἶναι σωστά. Ἀλλά οὔτε αὐτά οὔτε ἡ σχετική σύμπτωση ἀπόψεων στήν ἀνάγκη τοῦ διαλόγου ἀνάμεσα στό ΑΚΕΛ καὶ τό «Δημοκρατικό Συνασπισμό» τοῦ φιλοδυτικοῦ κ. Κληρίδη μποροῦν νά στοιχειοθετήσουν τίς «ὑπόνοιες» πού ἔχουν ἐκφραστεῖ γιά κάποια συμφωνία τῶν δύο Ὑπερδυνάμεων γιά τή λύση τοῦ Κυπριακοῦ.

Ὁπωσδήποτε αὐτή τή στιγμή τά κυπριακά κόμματα καὶ οἱ παράγοντες τῆς δημόσιας ζωῆς τῆς Κύπρου εἶναι χωρισμένοι σχετικά μέ τήν τακτική στόν ἐθνικό ἀγώνα σέ δύο ἀντιθετες γραμμές. Ἡ μία πλευρά (ΑΚΕΛ, Κληρίδης, μερίδα τοῦ ΔΗΚΟ καὶ ἀνεξάρτητοι) πιστεύουν ὅτι ἡ συνέχιση τῆς ἐκκρεμότητας δημιουργεῖ σοβαρούς κινδύνους γιά ἀδιστική διχοτόμηση ἢ καὶ γιά κατάληψη ὁλόκληρης τῆς Κύπρου ἀργότερα. Καὶ γι' αὐτό, ἀλλά καὶ γιά νά μή χαθεῖ ἐντελῶς ἀπό τό διεθνές προσκήνιο τό Κυπριακό, ζητοῦν νά ἐπιβιώνεται μέ ἐπιμονή ἡ ἐπανάληψη τοῦ διαλόγου.

Ἡ ἄλλη πλευρά (ΕΔΕΚ τοῦ κ. Βάσου Λυσαρίδη, ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος καὶ ἄλλοι) πιστεύουν ὅτι κάτι τέτοιος δουλεύει γιά μᾶς», ὅτι κάτι Ἑλληνισμός διαθέτει τεράστιες δυνάμεις στόν κόσμο» πού πρέπει νά τίς κινητοποιήσουμε, πτίθοντας καὶ τούς Ἀμερικανούς, ὅτι πραγματικά δέν εἶναι δεδομένη ἡ θέση τῆς Ἑλλάδας στό δυτικό στρατόπεδο καὶ ὅτι πρέπει νά περιμένουμε καλύτερες διεθνεῖς συγκυρίες γιά τή λύση τοῦ Κυπριακοῦ, ἀποφεύγοντας στό μεταξύ κάθε νομιμοποίηση τῆς κατοχῆς καὶ τῶν ἐκτελεσμένων γεγονότων». Ὑπάρχουν, τέλος, καὶ ἐκεῖνοι πού θεωροῦν ὅτι μπορεῖ νά ὑπάρξει ἕνας γόνιμος συγκερασμός ἀνάμεσα στίς δύο γραμμές πού περιέγραψα καὶ οἱ δύο θετικά στοιχεῖα (Γ. Ἰωαννίδης, κ.ἀ.).

Θά ἔλεγα κανείς ὅτι ἡ τουρκική ἀδιαλλαξία πού ἀποδείχτηκε καὶ μέ τόν τελευταῖο τοπιλλισμό ἀπό τόν κ. Ντενκτάς καὶ τήν Ἄγκυρα τῆς «φόρμουλας Βαλντχάιμ» καὶ τῶν προσπαθειῶν γιά ἐπανάληψη τῶν διακοινοτικῶν λύνει οὐσιαστικά τή διαφορά γραμμῆς ἀνάμεσα στούς Κυπρίους καὶ τήν κάνει ἁπλή φιλολογία. Τά γεγονότα, ὅμως, δέν διαψεύδουν μία τέτοια προοπτική. Ἡ διαμάχη συνεχίζεται καὶ ἐντείνεται.

Εἶναι φανερό ὅτι οἱ Ἑλληνοκύπριοι, αὐτό τό τόσο φιλωμένο στίς ἑλληνικές παραδόσεις, τόσο πολιτισμένο, προωθημένο καὶ ζωντανό κομμάτι τοῦ Ἑλληνισμοῦ, περνᾶ μία ἀπό τίς πιό δύσκολες φάσεις τῆς μετά τήν τουρκική εἰσβολή ἱστορίας του. Καὶ τήν περνᾶ μέ παράσημα καὶ ἀνελιπτικό πάντα τόν Ἀττίλα. Σ' αὐτές τίς κρίσιμες ὧρες τους ἡ συμπαράσταση πού ζητοῦν ἀπό τήν Ἑλλάδα δέν μπορεῖ παρά νά τούς δοθεῖ καὶ νά εἶναι ἀμέριστη.